

Nationaal

Op basis van drie criteria (regeerakkoord, robuust&veilig, economisch rendement) is per modaliteit (wegen, spoor, vaarwegen, regionaal/lokaal) een afweging gemaakt over de invulling van de bezuinigingsopgave. Daarbij is ook gekeken naar politiek-bestuurlijke aspecten, de samenhang tussen modaliteiten en verbinding gezocht met de SVIR-doelen.

Visie/Hoofdogaven

Er zijn drie (SVIR)doelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):

- Het vergroten van de economische concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- Het verbeteren en ruimtelijk zekerstellen van bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Investerings in verleden en toekomst

Om deze doelstellingen mogelijk te maken wordt er op landelijke schaal geïnvesteerd in een verscheidenheid van projecten, zoals de Betuweroute, HSL, het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het programma 130 kilometer per uur. In het recente verleden (2000 tot 2013) is reeds ruim **15 miljard** hieraan geïnvesteerd. Dit betreft enerzijds volledig afgeronde projecten en anderzijds projecten die nog in de realisatiefase zitten: daarvan zijn de bedragen zoals besteed tot en met 2012 opgenomen.

Qua investeringen gaat het voor de komende periode t/m 2028 om ruim **20 miljard** uit het Infrafonds en het Deltafonds. Dit betreft zowel lopende planuitwerkingen en verkenningen, als voorziene realisatie van lopende projecten vanaf 2013.

Redeneerlijn

- Met PHS (zie voor Goederenrouting Oost: gebiedsplaat Oost Nederland), de invoering van ERTMS, de inzet op overwegen en grensoverschrijdend spoorvervoer wordt geïnvesteerd in een robuust spoornet. Daarmee worden de ruimtelijk-economische structuur van Nederland verder versterkt en de bereikbaarheid verbeterd.
- De ambitie van PHS blijft overeind (zie ook brief van 20 nov 2012). De precieze uitwerking van PHS wordt nader ingevuld op basis van de LTSA en de herijking van spoorprogramma's en -projecten die in 2013 is voorzien.
- Met de uitvoering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2, NHWBP) worden de primaire waterkeringen hersteld, waardoor deze keringen weer voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm.
- De gereserveerde middelen voor ophoging zandsuppletievolumen kust ten behoeve van de waterveiligheidsdoelen lange termijn worden verschoven van 2021 naar 2023.
- De restende rijksbijdrage voor het aslastenprogramma komt in aanmerking om te worden geschrapt omdat dit het minst bijdraagt aan de 3 criteria.

Nationaal		14.761	
Projecten die overeind blijven of worden toegevoegd		11.941	
mln. Euro		mln. Euro	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	oplevering		oplevering
Ruimte voor de rivier	2015	2.180	Overwegen (extra bovenop deel overwegen uit o.a. PHS en Spodo)
Corridor Rotterdam-Genua	2018	28	ERTMS
Grensoverschrijdend spoorvervoer fase 1 + 2	2020	88	ERTMS planstudie
Fietsparkeren	***	211	
Decentraal spoorvervoer (fase 2)	n.n.b.	91	
Toegankelijkheid Spoor	2028	497	
HWBP-2**	2021	3.151	
NHWBP*	n.n.b.	3.489	
		9.735	2.206
projecten die worden getemporeerd		2.820	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	oplevering		oplevering
Verzorgingsplaatsen	2015 -> 2016-2018	23	
Ophoging Zand-suppleties voor kust	2021->2023	54	
PHS	2015-2020 -> 2015-2028	1.566	
Kleine projecten	***	10	
Goederen en Personen			
NoMo Geluid Spoor	***	590	

Reservering BC NSP's	***	12	
Programma Kleine Functiewiizaiinaen	***	565	
		2.820	0
projecten die worden geschrapt			-27
Lopende planuitwerkingen			Verkenningen
Resterende middelen		-27	
aslastenprogramma		-27	0

*NHWBP is beschikbaar budget op basis van jaarlijkse bijdrage tussen rijk-waterschappen

** mbt het HWBP-2 zullen in 2013 zeven voorkeursalternatieven worden vastgesteld: Markermeerdijk ,

Hoorn-Edam-Amsterdam (NH), Koegraszeedijk (NH), Spui Oost (ZH), Hoeksche Waard Zuid (ZH), Ijsselmeerdijk (FR),
Houtribdijk (FL), Ipensloter- en Diemerdammersluis (NH)

*** Wordt nader ingevuld aan de hand van de Lange Termijnagenda Spoor

Noordvleugel

Op basis van drie criteria (regeerakkoord, robuust&veilig, economisch rendement) is per modaliteit (wegen, spoor, vaarwegen, regionaal/lokaal) een afweging gemaakt over de invulling van de bezuinigingsopgave. Daarbij is ook gekeken naar politiek-bestuurlijke aspecten, de samenhang tussen modaliteiten en verbinding gezocht met de SVIR-doelen. Aan de hand van de visie en hoofdpogaven uit de geactualiseerde gebiedsagenda's is hierna een redeneerlijjn opgenomen.

Visie/hoofdpogaven Noordvleugel

Centrale opgave: versterking van de internationale concurrentiepositie. Daarvoor bestaan in het fysiek-ruimtelijke domein de volgende hoofdpogaven:

1. Een goed functionerend internationaal, nationaal en regionaal/lokaal vervoersnetwerk;
2. Ruimte (en daarmee zekerheid) bieden aan de economische motoren (Schiphol, Haven, Zuidas, Greenport(s) en Utrecht Science Park) en aandacht voor terugdringen van leegstand kantoren;
3. Creëren van voldoende woningaanbod in aantrekkelijke en gedifferentieerde woonmilieus, met als speerpunt het op korte termijn weer aan de praat krijgen van de woningmarkt.

Specifiek voor de regio Noordwest-Nederland vertaalt dit zich in de volgende gebiedsopgaven: ZuidAs, RRAAM, Noordzeekanaalgebied en SMASH. In de regio Utrecht gaat het om: Utrecht Science Park/Utrecht Oost, As Stationsgebied – Leidsche Rijn en op termijn de ontwikkeling van de A12-zone.

Investerings in verleden en toekomst

Om de bovenstaande doelstelling(en) mogelijk te maken is in het recente verleden (2000 tot 2013) reeds ruim **8,8 miljard** uit het Infrafonds geïnvesteerd in de Noordvleugel. Dit betreft enerzijds volledig afgeronde projecten en anderzijds projecten die nog in de realisatiefase zitten: daarvan zijn de bedragen zoals besteed tot en met 2012 opgenomen. Daarnaast is ongeveer **590 miljoen** vanuit andere budgetten geïnvesteerd zoals ISV, BIRK, Nota Ruimte en Pieken in de Delta. Projecten waar deze middelen aan besteed zijn: A28, A2 Amsterdam-Utrecht, versterking van de Afsluitdijk, de Westrandweg, de NSP stations, Utrechtboog, spoorverdubbeling Amsterdam-Utrecht, de Zuidtangent, het Amsterdam Rijnkanaal e.d.

Qua investeringen gaat het voor de komende periode t/m 2028 om ruim **14,8 miljard** uit het Infrafonds en het Deltafonds. Dit betreft zowel lopende planuitwerkingen en verkenningen, als voorziene realisatie van lopende projecten vanaf 2013.

Redeneerlijjn gebiedspakket

- De rijksbijdrage aan de volgende projecten komt in aanmerking om te worden geschrapt omdat deze niet direct bijdragen aan de realisatie van de hoofdpogaven van dit gebied en de 3 criteria: N23 Alkmaar-Zwolle (tweede kraal), en OV SAAL MLT duurdere variant;
- De rijksbijdrage aan een aantal projecten gaat door maar wordt wel getemporeerd. Dit geldt voor: Ombouw Amstelveenvlijn, A1/A6/A9 Schiphol-Amsterdam-Almere (deeltraject 5: A6), A1/A6/A9 Schiphol-Amsterdam-Almere (deeltraject 4: A9), Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Amsterdam-Lemmer, Noordkant Amsterdam, OV SAAL MLT, Tram Uithof, A27 Houten-Hoopolder, A28/A1 knooppunt Hoewelaken, Ring Utrecht fase 2 (A12) en de Noordelijke Randweg Utrecht (Ring Utrecht);
- Zuidas, Zeetoeegang IJmond en Lichtenen IJmuiden worden doorgezet om economische motoren te versterken. Dit geldt ook voor de Ring Utrecht (A27). Die is als draaischijf cruciaal voor de doorstroming in het mobiliteitsstelsel, zowel regionaal als nationaal. Ook Lekkanaal 3de kolk/Beatrixsluis en de A27/A1 Utrecht Noord-knooppunt Eemnes-Bunschoten gaan door. Deze projecten zijn van belang voor een goed functionerend vervoersnetwerk en de Topsector Life Sciences. Verder is de versterking van de Afsluitdijk noodzakelijk om aan de wettelijke veiligheidsnormen te voldoen. Om de waterafvoeropgave uit het IJsselmeer te kunnen waarborgen is gekozen voor het inbouwen van pompen in het bestaande sluisencomplex Den Oever (dit was project Extra Spuicapaciteit Afsluitdijk). Vanwege de samenhang worden beide projecten geïntegreerd.

Noordvleugel		7.250	
Projecten die overeind blijven of worden toegevoegd		4.256	
mln. Euro		mln. Euro	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
<i>oplevering</i>			
Lichtenen buitenhaven IJmuiden	2017	63	25
Zeetoeegang IJmond	2028 Versnelde oplevering 2019 door regionale bijdrage	574	13
Versterking Afsluitdijk	2021	577	
Afsluitdijk extra spui capaciteit	2021	203	
Vaarweg IJsselmeer-Meppel	2023	35	
A10 Amsterdam Zuidas (wegen)	2025	629	
A10 Amsterdam Zuidas (knopen)	2025	320	
Amsterdam Zuidas (station - NSP)	2025	231	
Amsterdam Zuidas WTC (4-sporig)	2025	119	
A27/A1 Utrecht N.-knpt Eemnes-asl Bunschoten	2018	252	
Lekkanaal/3e kolk Beatrixsluis	2020	219	
Ombouw Amstelveenvlijn 2)	2023	75	
Ring Utrecht: fase 1 (A27)	2023	921	
		4.218	38
projecten die worden getemporeerd		2.994	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
<i>oplevering</i>			
A1/A6/A9 Schiphol-Amsterdam-Almere (deeltraject 5: A6 Almere)	2020 -> 2020-2022	322	
A1/A6/A9 Schiphol-Amsterdam-Almere (deeltraject 4: A9 Amstelveen)	2020 -> 2023-2025	706	
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Amsterdam-Lemmer	2023-> 2025-2027	6	
OV SAAL MLT	2020->2016-2028	571	
A28/A1 knpt Hoewelaken tram De Uithof	2020->2022-2024	676	
Ring Utrecht: fase 2 (A12)	2017->2018	110	
Ring Utrecht: Rijksbijdrage aan NRU	2023->2024-2026	145	
	2023->2026-2028	158	
		2.694	300
projecten die worden geschrapt		-222	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
N23 Alkmaar-Zwolle (tweede kraal)		-22	
OV SAAL MLT duurdere variant		-200	
		-222	0

1) Verkenning is afgerond; betreft rijksbijdrage bij project van decentrale overheid

Zuidvleugel

Op basis van drie criteria (regeerakkoord, robuust&veilig, economisch rendement) is per modaliteit (wegen, spoor, vaarwegen, regionaal/lokaal) een afweging gemaakt over de invulling van de bezuinigingsopgave. Daarbij is ook gekeken naar politiek-bestuurlijke aspecten, de samenhang tussen modaliteiten en verbinding gezocht met de SVIR-doelen. Aan de hand van de visie en hoofdpogaven uit de geactualiseerde gebiedsagenda's is hierna een redeneerlijjn opgenomen.

Visie/Hoofdpogaven

Er zijn vijf ambities voor de ruimtelijke ontwikkeling van deze regio: Economie bevorderen, Bereikbaarheid verbeteren, Stedelijk intensiveren, Water- en energieopgaven aanpakken en Landschap dicht bij huis brengen.

Deze vijf ambities komen terug rond een aantal integrale gebiedsopgaven:

- Metropoolvorming in de Zuidvleugel: de economische concurrentiepositie van de regio Rotterdam-Den Haag en van de Zuidvleugel als geheel kan worden versterkt als de verschillende steden meer profiteren van elkaars nabijheid. Daarvoor moet de metropolitane ontwikkeling worden voortgezet. Hierbij spelen de volgende deelopgaven: Den Haag Centrale Zone, Rotterdam- Zuid en Stadshavens, TIC Delft, As Leiden-Katwijk (Integrale Benadering Holland Rijnland), Deltapoort, kerngebieden Greenports en Zuidplaspolder.
- Zuidwestelijke Delta: ontwikkeling van een klimaatbestendig, veilig, ecologisch veerkrachtig en economisch vitaal deltagebied.
- Groene Hart: versterken tot een economisch en landschappelijk waardevol woon- en werkgebied en als groene complementaire regio voor het verstedelijkt gebied.
- New Deal: de regio vraagt het Rijk mee te denken over een New Deal waarmee op een innovatieve manier duurzaamheid, woningkwaliteit en werkgelegenheid samen een ontwikkelingsprong maken en de grote steden in de Zuidvleugel meer toekomstbestendig worden.

Investerings in verleden en toekomst

Om de bovenstaande ambities waar te maken is tussen 2000 en 2013 ruim **7,8 miljard** euro uit het Infrafonds geïnvesteerd in de Zuidvleugel: Dit betreft enerzijds volledig afgeronde projecten en anderzijds projecten die nog in de realisatiefase zitten: daarvan zijn de bedragen zoals besteed tot en met 2012 opgenomen. Daarnaast is vanuit ISV, BIRK, Nota Ruimte en Pieken in de Delta samen ook nog ruim **460 miljoen** geïnvesteerd. Projecten zijn onder meer de verbreding A15, NSP Rotterdam, spoor Rotterdam – Dordrecht, Station Den Haag Centraal, Randstadrail, de Beneluxmetro, Ruimte voor de Rivier, hoogwaterbeschermingsprogramma Zuidvleugel, westelijke veenweide e.d.

Qua investeringen gaat het voor de komende periode t/m 2028 om **6,4 miljard** uit het Infrafonds. Dit betreft zowel lopende planuitwerkingen en verkenningen, als voorziene realisatie van lopende projecten vanaf 2013. Het is inclusief de NWO.

Redeneerlijjn gebiedspakket

- In deze regio worden geen investeringen geschrapt omdat alle projecten bijdragen aan de hoofdpogave en voldoen aan de 3 criteria.
- Wel wordt de rijksbijdrage aan de volgende projecten getemporeerd: RijnGouwelijk west, Parallelbaan A12/A20, de Rotterdamse Baan, de verkenning A4 Haaglanden, A20 Nieuwerkerk-Gouwe, A27 Houten-Hoopolder en de Splitsing Hollands Diep – Dordtse Kil.
- De NWO, Rijnlandroute, Spooransluiting 2de Maasvlakte en diverse ligplaatsen blijven overeind aangezien ze deels ontbrekende schakels zijn in het mobiliteitsstelsel en deels bijdragen aan de ontwikkeling van de haven Rotterdam. Holland Rijnlandroute is verder een voorwaarde voor woningbouw en versterkt Biosciencepark en de Greenport.
- A13/16/20 Rotterdam is een nieuwe doorsnijding die overeind blijft. Wel doet zich een autonome vertraging van de oplevering voor.

Zuidvleugel		3.262			
Projecten die overeind blijven of worden toegevoegd		2.273			
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen			
oplevering		oplevering			
mln. Euro		mln. Euro			
Spooransluiting 2e fase Maasvlakte	2013	7	Holland Rijnlandroute 1e en 2e fase	project onder aansturing van de regio	535
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Beneden-Lek	2015	3	Nieuwe Westelijke Oeververbinding**	2022	1.100
Capaciteitsuitbreiding overnachtingsplaatsen Merwedees	2017	28			
A13/A16/A20 Rotterdam	2021	600			
		638			1.635
projecten die worden getemporeerd		989			
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen			
oplevering					
mln. Euro		mln. Euro			
RijnGouwelijk west***	2017->2018	45	A4 Haaglanden	2023->2024-2026	425
Parallelbaan A12/A20	2017->2019-2021	109	A20 Nieuwerkerk-Gouwe*	2024 -> 2026-2028	173
Rotterdamse Baan	2018->2020-2022	228			
Verkeerssituatie Splitsing Hollands Diep-Dordtse Kil (vaarwegen)	2023->2025-2027	9			
		391			598
projecten die worden geschrapt		0			
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen			
		0			0
		0			0

* is voorwaardelijk opgenomen in de programmering na NWO en Haaglanden

**incl. 300 miljoen aan toeloping

*** Maakt onderdeel uit van het totale budget voor de RijnGouwelijk van 196 mln

Zuidwestelijke Delta (Zeeland)

Op basis van drie criteria (regeerakkoord, robuust&veilig, economisch rendement) is per modaliteit (wegen, spoor, vaarwegen, regionaal/lokaal) een afweging gemaakt over de invulling van de bezuinigingsopgave. Daarbij is ook gekeken naar politiek-bestuurlijke aspecten, de samenhang tussen modaliteiten en verbinding gezocht met de SVIR-doelen. Aan de hand van de visie en hoofdopgaven uit de geactualiseerde gebiedsagenda's is hierna een redeneerlijn opgenomen.

Visie/hoofdopgaven

Voor de Zuidwestelijke Delta zijn de twee prioritaire gebiedsopgaven:

1. Deltawateren & Kust: het creëren van een klimaatbestendige en veilige delta met een duurzaam zoetwatersysteem en een duurzame veiligheidsstrategie voor de kust. Het gaat daarbij zowel om zeewater als rivierwater en de combinatie van beiden op het zelfde moment. Voor de korte termijn gebeurt dit in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta 2010-2015+. Voor de lange termijn via de Deltaprogramma's Kust en Zuidwestelijke Delta.
2. Sloegebied & Kanaalzone: de havens van de Zuidwestelijke Delta vormen samen de derde haven van Nederland. Het Sloegebied en de Kanaalzone vormen een potentieel ontwikkelgebied voor verschillende topsectoren: logistiek, chemie (biobased-economy), water en energie. De investeringen die nu in gang zijn gezet zijn erop gericht om de randvoorwaarden te creëren voor deze topsectoren. Er wordt ingezet op de verdere ontwikkeling van de havengerelateerde economie en het concept van een Logistieke Delta.

Investeringen in verleden en toekomst

Om invulling te geven aan de visie van de Zuidwestelijke Delta is in het recente verleden (2000 tot 2013) bijna 0,5 miljard uit het Infracfonds geïnvesteerd. Dit betreft enerzijds volledig afgeronde projecten en anderzijds projecten die nog in de realisatiefase zitten: daarvan zijn de bedragen zoals besteed tot en met 2012 opgenomen. Investeringen uit overige bronnen (BIRK, Nota Ruimte) zijn samen goed voor 73 miljoen. Hiermee is onder meer geïnvesteerd in waterveiligheid, de N57, de Sloelijn, project Waterdunen en verdieping van de Westerschelde.

Qua investeringen in de Zuidwestelijke Delta gaat het voor de komende periode t/m 2028 om ruim 1,9 miljard uit het Deltafonds en het Infracfonds. Dit betreft zowel lopende planuitwerkingen en verkenningen, als voorziene realisatie van lopende projecten vanaf 2013.

Redeneerlijn gebiedspakket

- In deze regio worden geen investeringen geschrapt omdat alle projecten bijdragen aan de hoofdopgaven en voldoen aan de 3 criteria.
- De Volkeraksluizen, Kreekraksluizen gaan door maar worden getemporiseerd. Deze projecten zijn van belang om doorstroming op vaarwegen te verbeteren en wachttijden voor sluizen te verminderen.
- De overige projecten gaan door waaronder de Grote sluis Gent-Terneuzen en Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen Rijn-Schelde. Deze projecten worden uitgevoerd om respectievelijk de ontwikkeling van de kanaalzone mogelijk te maken en de doorstroming op vaarwegen te waarborgen. Ook de N57/59 Verkeersveiligheid gaat door.

Zeeland		1.631	
Projecten die overeind blijven of worden toegevoegd		1.224	
	oplevering		oplevering
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
Dijkversterking Herstel Steenbekleding	2015	Ligplaatsen Rijn-Schelde verbinding	2014
N57/59 Verkeersveiligheid (EuroRAP)	2017		
Grote zeesluis in het kanaal Gent-Terneuzen	n.n.b.		
Grote zeesluis in het kanaal Gent-Terneuzen (bijdrage kanaalaanpassingen)	n.n.b.		
	1.222		2
projecten die worden getemporiseerd		407	
Lopende planuitwerkingen	oplevering	Verkenningen	oplevering
		Capaciteit Volkeraksluizen	2021 -> 2024-2026
		Kreekraksluizen	2024 -> 2026-2028
	0		407
projecten die worden geschrapt		0	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	0		0
	0		0

Noord-Brabant en Limburg

Op basis van drie criteria (regeerakkoord, robuust&veilig, economisch rendement) is per modaliteit (wegen, spoor, vaarwegen, regionaal/lokaal) een afweging gemaakt over de invulling van de bezuinigingsopgave. Daarbij is ook gekeken naar politiek-bestuurlijke aspecten, de samenhang tussen modaliteiten en verbinding gezocht met de SVIR-doelen. Aan de hand van de visie en hoofdogaven uit de geactualiseerde gebiedsagenda's is hierna een redeneerlijjn opgenomen.

Visie/hoofdogaven

In **Brabant** zijn er twee basis opgaven:

1. een duurzaam en robuust verkeers- en vervoerssysteem;
2. veilige inrichting van het watersysteem als basis om te wonen, werken en leven.

Daarnaast zijn er vier gebiedsopgaven:

1. Brainport
 - **Brainport Oost:** realisatie van een wegenruit om het stedelijk gebied Eindhoven-Helmond (Noordoostcorridor/N279), een groen tussengebied ('Rijk van Dommel en Aa') en diverse nieuwe woon- en werklocaties rond Helmond waaronder de High Tech Automotive - en FoodCampus.
 - **Brainport Avenue:** doorontwikkelen van de hoogstedelijke corridor langs de HOVlijn tussen Eindhoven CS en Eindhoven Airport en ontwikkeling van de snelwegzone tussen knooppunten Ekkersrijt en Leenderheide tot internationale toplocatie voor hightech bedrijven.
2. Maintenance Valley: met het verkennen van de (ruimtelijke) opgaven als eerste stap.
3. Logistiek: ambitie invullen achterlandfunctie mainports Rotterdam en Schiphol.
4. Agrofood: de regio heeft de ambitie om zich door te ontwikkelen tot een van de internationale transitieleiders voor de agrofoodsector. Hier ligt tevens een relatie met de provincie Limburg.

Ambitie **Limburg**: het behouden en versterken van het vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven. Dit lange termijnperspectief is uitgewerkt in vier kernambities:

1. Versterken economisch profiel: daarvoor zet de regio in op de vijf door het Rijk benoemde topsectoren;
2. Bereikbaarheid: robuuste netwerken binnen én over de grenzen;
3. Kwaliteit van leven: de provincie als aantrekkelijke vestigingsplaats waar wonen betaalbaar is en de kwaliteit van woonomgeving en landschap hoog is.
4. Menselijk kapitaal: beschikbaarheid van personeel (arbeidspotentieel) en werkgelegenheid (banen).

De Gebiedsagenda Limburg identificeert vier integrale gebiedsopgaven: Greenport Venlo, Midden Limburg (sterke steden – vitaal platte land), Zuid-Limburg en Programma Maas.

Investerings in verleden en toekomst (Brabant & Limburg)

Om de bovenstaande doelstelling(en) mogelijk te maken is in het recente verleden (2000 tot 2013) reeds **4,9 miljard** uit het Infracfonds geïnvesteerd in Brabant & Limburg. Dit betreft enerzijds volledig afgeronde projecten en anderzijds projecten die nog in de realisatiefase zitten: daarvan zijn de bedragen zoals besteed tot en met 2012 opgenomen. Investerings uit overige bronnen (ISV, BIRK, Nota Ruimte en Pieken in de Delta) zijn samen goed voor **150 miljoen**. Hiermee zijn ondermeer de volgende projecten gerealiseerd: verbreding A2, A73, A74, A50, viersporigheid Eindhoven – Liempde, NSP Breda, modernisering maasroute fase 1, Ruimte voor de Rivier (benedenrivieren), Brainport Avenue e.d.

Qua investeringen in Brabant en Limburg gaat het voor de komende periode t/m 2028 om ruim **3,7 miljard** uit het Infracfonds en Deltafonds. Dit betreft zowel lopende planuitwerkingen en verkenningen, als voorziene realisatie van lopende projecten vanaf 2013.

Redeneerlijjn gebiedspakket

- De rijksbijdrage aan de volgende projecten komt in aanmerking om te worden geschrapt omdat deze projecten het minst bijdragen aan de gehanteerde criteria: A67 Leenderheide – Geldrop fase 2 en A67 No regret pakket Limburg en Brabant.
- De volgende projecten gaan door, maar (de rijksbijdragen) worden getemporeerd: A27 Houten-Hoopolder, Ruit Eindhoven, A58 en A2 't Vonderen-Kerensheide. Deze projecten dragen bij aan de verbetering van de bereikbaarheid in de regio en versterken het economisch profiel.
- De overige projecten gaan door. De modernisering van de Maasroute draagt bij aan de bereikbaarheid van Greenport Venlo. Maaswerken en Ooijen-Wanssum gaan door omdat dit nodig is om het wettelijke beschermingsniveau van 1/250 per jaar te realiseren.

Noord-Brabant en Limburg		2.343	
Projecten die overeind blijven of worden toegevoegd		749	
mln. Euro		mln. Euro	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	<i>oplevering</i>		<i>oplevering</i>
Maasroute, modernisering fase 2 (Julianakanaal)	2017	26	N65
Maaswerken	2020	543	2021-2022
Ooijen-Wanssum	n.n.b.	125	55
		694	55
projecten die worden getemporeerd			1594
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	<i>oplevering</i>		<i>oplevering</i>
A27 Houten-Hoopolder	2021 -> 2023-2025	695	A58 Eindhoven - Tilburg
Project Eindhoven-Helmond voltooiing verkeersruit	2017 -> 2019-2021	259	2023 -> 2026-2028
			2024 -> 2025-2027
			A58 Sint Annabosch - Galder
			2023 -> 2026-2028
		954	640
projecten die worden geschrapt			-50
A67 No regret pakket Limburg en Brabant		-20	A67 Leenderheide - Geldrop fase 2
			-30
		-20	-30

Oost Nederland

Op basis van drie criteria (regeerakkoord, robuust&veilig, economisch rendement) is per modaliteit (wegen, spoor, vaarwegen, regionaal/lokaal) een afweging gemaakt over de invulling van de bezuinigingsopgave. Daarbij is ook gekeken naar politiek-bestuurlijke aspecten, de samenhang tussen modaliteiten en verbinding gezocht met de SVIR-doelen. Aan de hand van de visie en hoofddopgaven uit de geactualiseerde gebiedsagenda's is hierna een redeneerlijn opgenomen.

Visie/Hoofddopgaven

Centrale opgave: behoud en versterking van de (inter)nationale concurrentiepositie in balans met de kwaliteit van de leefomgeving.

Thematische hoofddopgaven zijn:

1. Economische structuurversterking ten behoeve van de topsectoren: op peil houden bereikbaarheid, programmering van woon en werklocaties en duurzame energievoorziening;
2. Versterken en benutten achterlandverbindingen: oa beter benutten van bestaande capaciteit, waar nodig vergroten en het ontwikkelen van multimodale overslagpunten;
3. Wateropgave: hoogwaterbescherming (rivieren en peil IJsselmeer) en zoetwatervoorziening;
4. Samen realiseren: het daadwerkelijk gezamenlijk (Rijk-Regio-andere partijen) oppakken van de genoemde opgaven.

Gebiedsgerichte hoofddopgaven zijn:

1. Stadsregio Arnhem-Nijmegen en Food Valley: bereikbaarheid stedelijk kerngebied en topsectoren versterken, duurzame energievoorziening en de waterveiligheid;
2. Regio Twente: ontwikkelen brede economie met de focus op High Tech Systemen en Materialen (HTSM), garanderen van doorstroming achterlandverbindingen en versterken leefklimaat;
3. Rivierengebied: de vervoerscapaciteit van de Waal verbeteren, de doorstroming op de A15, versterken logistieke sector gekoppeld aan de tuinbouw en beschermen tegen overstromingen;
4. Zwolle Kampen Netwerkstad: versterken van centrumfunctie van deze regio (oa spoorzone Zwolle), inzet op verbetering van de bereikbaarheid en waterveiligheid (gebied ligt op kruispunt van nationale watersystemen en het regionale watersysteem);
5. Stedendriehoek: inzetten op bereikbaarheid (A1 zone), kwaliteit van wonen en landschap en versterken van de economie.

Investeringen in verleden en toekomst

Om invulling te geven aan de visie van Oost Nederland is in het recente verleden (2000 tot 2013) reeds **ruim 3,1 miljard** uit het Infrafonds geïnvesteerd. Dit betreft enerzijds volledig afgeronde projecten en anderzijds projecten die nog in de realisatiefase zitten: daarvan zijn de bedragen zoals besteed tot en met 2012 opgenomen. Investeringen uit overige bronnen (ISV, BIRK, Nota Ruimte en Pieken in de Delta) zijn samen goed ruim **1 miljard**. Er is onder meer geïnvesteerd in: de Hanzelijn, de N30, A50, station Arnhem, 2^e stadsbrug Nijmegen, NURG, Ruimte voor de Rivier IJssel, en Boven Rijn – Waal, kennispark Enschede, woningbouw Zwolle Kampen en Hart van Zuid (Hengelo).

Qua investeringen in Oost Nederland gaat het voor de komende periode t/m 2028 om ruim **1,9 miljard** uit het Infrafonds en het Deltafonds. Dit betreft zowel lopende planuitwerkingen en verkenningen, als voorziene realisatie van lopende projecten vanaf 2013.

Redeneerlijn gebiedspakket

- De rijksbijdragen aan de volgende projecten komen in aanmerking om te worden geschrapt omdat deze het minst bijdragen aan de 3 criteria: N35 Wythem – Nijverdal, N50 Kampen-Kampen Zuid. Ook PHS Goederen Oost-NL (uitgaan van 1 pad per uur in plaats van 2 paden per uur cf de brieven aan de Tweede Kamer van 12 juli 2012 en 7 dec 2012 omtrent de uitkomsten van de goederenstudies PHS) gaat niet door.
- Een aantal projecten gaat door maar (de rijksbijdrage) wordt getemporeerd. Dit geldt voor: Toekomstvisie Waal, Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen IJssel, Verruiming Twentekanaal fase 2 en capaciteit sluis Eefde, A12 Ede-Grijsoord, A1 Apeldoorn Z – Beekbergen, N35 Zwolle-Wythmen, Bovenloop IJssel, A1 Zone (Apeldoorn-Deventer-Azelo).
- De overige projecten gaan door, waaronder N18 Varsseveld-Enschede en ViA15 aangezien deze projecten de verkeersveiligheid vergroten, bijdragen aan de robuustheid van het netwerk of gekoppeld zijn aan een knelpunt uit de NMCA. Bij de ViA15 treedt wel een autonome vertraging op.

Oost-Nederland		1.275	
Projecten die overeind blijven of worden toegevoegd		531	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
mIn. Euro		mIn. Euro	
	oplevering		oplevering
N18 Varsseveld-Enschede	2018	IJssel fase 2	2028
Quick scan decentraal spoor: Gelderland	n.n.b.	N35 Nijverdal - Wierden	2017
A12/A15 Bereikbaarheid regio Arnhem-Nijmegen (ViA15)*	2018	Hoogwatergeul 2de fase Kampen	2023
	345		186
projecten die worden getemporeerd		744	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	oplevering		oplevering
Toekomstvisie Waal	2017-> 2019-2021	A1 Zone (Apeldoorn-Deventer-Azelo)	2023 -> 2026-2028
Capaciteitsuitbreiding ligplaatsen IJssel	2016 -> 2018-2020		
Verruiming Twentekanaal fase 2 en capaciteit sluis Eefde	2017 -> 2018-2020		
A12 Ede - Grijsoord	2015 -> 2016-2018		
A1 Beekbergen - Apeldoorn Zuid	2016 ->2016-2018		
N35 Zwolle - Wijthmen	2023->2026-2028		
Bovenloop IJssel (IJsselkop-Zutphen)	2015->2018-2021		
	444		300
projecten die worden geschrapt		-313	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
PHS Goederen Oost NL (1 pad ipv 2 paden)	-300	N35 Wijthmen - Nijverdal	-5
		N50 Kampen - Kampen Zuid	-8
	-300		-13

*Latere start realisatie voorzien door vertraging in besluitvorming

Noord Nederland

Op basis van drie criteria (regeerakkoord, robuust&veilig, economisch rendement) is per modaliteit (wegen, spoor, vaarwegen, regionaal/lokaal) een afweging gemaakt over de invulling van de bezuinigingsopgave. Daarbij is ook gekeken naar politiek-bestuurlijke aspecten, de samenhang tussen modaliteiten en verbinding gezocht met de SVIR-doelen. Aan de hand van de visie en hoofdogaven uit de geactualiseerde gebiedsagenda's is hierna een redeneerlijn opgenomen.

Visie/Hoofdogaven

In Noord-Nederland staan de volgende opgaven centraal:

1. Demografische ontwikkeling in relatie tot bereikbaarheid stad en platteland: in Noord-Nederland is sprake van groei in de steden en krimp op het platteland. De inzet is de ruimtelijk-economische structuur te versterken door het bundelen van wonen, werken en voorzieningen in enkele sterke stedelijke netwerken en economische kernzones. Deze moeten goed bereikbaar zijn.
2. Energietransitie en klimaatverandering: het klimaatneutraal maken van de energievoorziening. Schoonfossiele energie door opslag of hergebruik van CO2 en de ontwikkeling en toepassing van duurzame energiedragers. En het tijdig inspelen op de effecten van klimaatverandering: investeren in waterveiligheid, waterberging en maatregelen tegen verzilting van het grondwater of het aanpassen van teelten.

De Gebiedsagenda identificeert 6 prioritaire gebiedsopgaven:

1. Groningen Centrale Zone: herontwikkeling bedrijventerrein naar modern woon-werk gebied.
2. Assen Florijn As: herontwikkeling station, stadsbedrijvenpark, doortrekken kanaal door de stad.
3. Leeuwarden Nieuw Stroomland: herstructurering bedrijventerrein, ontwikkeling wonen, voorzieningen en landschap.
4. Centrum Emmen: verplaatsten dierentuin, nieuw theater, overkappen Hondsrugweg.
5. Eemsdelta: grensoverschrijdende havenregio met energierotonde van Europa.
6. Noorderruimte: cultuurlandschap met kansen voor duurzame landbouw, toerisme en landelijk wonen.

Investeringen in verleden en toekomst

Om invulling te geven aan de ontwikkeling van Noord-Nederland is in het recente verleden (2000 tot 2013) reeds **1,1 miljard** uit het Infrafonds en RSP geïnvesteerd in Noord. Dit betreft enerzijds volledig afgeronde projecten en anderzijds projecten die nog in de realisatiefase zitten: daarvan zijn de bedragen zoals besteed tot en met 2012 opgenomen. Investeringen uit overige bronnen (ISV, BIRK, Nota Ruimte en Pieken in de Delta) zijn samen goed **180 miljoen**. Er is onder meer geïnvesteerd in de N31, de A7 rondweg Groningen fase 1, de N32, Groningen Centrale Zone en waterveiligheid.

Qua investeringen in Noord-Nederland gaat het voor de komende periode t/m 2028 om **2 miljard** uit het Infrafonds, het Deltafonds en het RSP. Dit betreft zowel lopende planuitwerkingen en verkenningen, als voorziene realisatie van lopende projecten vanaf 2013.

Redeneerlijn gebiedspakket

- De rijksbijdrage aan het volgende project komt in aanmerking om te worden geschrapt omdat dit project het minst bijdraagt aan de gehanteerde criteria: A6 Aquaduct Scharsterrijnbrug.
- A7 zuidelijke Ringweg Groningen en de ligplaatsen Lemmer-Delfzijl gaan door omdat zij op de lange termijn bijdragen aan de bereikbaarheid maar worden wel getemporeerd.
- De overige projecten in Noord-Nederland worden gerealiseerd. De vaarwegprojecten Eemshaven-Noordzee en Lemmer-Delfzijl dragen bij aan de internationale (achterland)verbindingen tussen Amsterdam en Bremen/Hamburg en de economische structuurversterking (bijvoorbeeld Eemshaven). A6/A7 knooppunt Joure verbetert de robuustheid van het netwerk.

Noord-Nederland		951	
Projecten die overeind blijven of worden toegevoegd		371	
mln. Euro		mln. Euro	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	<i>oplevering</i>		
Vaarweg Eemshaven - Noordzee	2017	37	
Legger Vlieland-Terschelling	2021	2	
A6/A7 Knooppunt Joure*	2015	61	
Vaarweg Lemmer - Delfzijl (fase 2)	2023	99	
Sporendriehoek Noord Nederland	PM	172	
		371	0
projecten die worden getemporeerd		580	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
	<i>oplevering</i>		<i>oplevering</i>
A7 Zuidelijke Ringweg Groningen (fase 2)*	2019->2019-2021	575	Ligplaatsen Lemmer - Delfzijl 2023->2025-2027
		575	5
projecten die worden geschrapt		-50	
Lopende planuitwerkingen		Verkenningen	
A6 Aquaduct Scharsterrijnbrug		-50	
		-50	0

*Inclusief RSP-gelden